

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Н А К А З

N 225 від 20.06.2000
м.Київ

vd20000620 vn225

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
24 липня 2000 р.
за N 442/4663

**Про затвердження Положення про вище професійне
училище та центр професійно-технічної освіти**

*{ Із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства
освіти і науки
N 113 ([z0224-09](#)) від 16.02.2009 }*

Відповідно до ст. 11 Закону України "Про професійно-технічну освіту" ([103/98-ВР](#)), постанови Кабінету Міністрів України від 05.08.98 N 1240 ([1240-98-п](#)) "Про затвердження Положення про професійно-технічний навчальний заклад" та протокольного рішення Кабінету Міністрів України від 02.04.98 N 12 **Н А К А З У Ю**:

1. Затвердити Положення про вище професійне училище та центр професійно-технічної освіти (додається).
2. Департаменту розвитку професійно-технічної освіти (Томашенко В.В.) довести Положення до органів управління професійно-технічною освітою, професійно-технічних навчальних закладів та забезпечити впровадження його в дію в 2000/2001 навчальному році.
3. Визнати таким, що втратив чинність, наказ Міністерства освіти України від 28 грудня 1999 р. N 445 ([z0087-00](#)) "Про затвердження Положення про вище професійне училище", зареєстрований у Мін'юсті України 11.02.00 за N 87/4308.
4. Контроль за виконанням наказу покласти на заступника Міністра Огнев'юка В.О.

Міністр

В.Г.Кремень

Затверджено

Наказ Міністерства освіти і
науки України
20 червня 2000 р. N 225

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
24 липня 2000 р.
за N 442/4663

**Положення
про вище професійне училище та центр
професійно-технічної освіти**

1. Загальні положення

1.1. Вище професійне училище (надалі - ВПУ) є професійно-технічним навчальним закладом третього атестаційного рівня, що здійснює підготовку робітників високого рівня кваліфікації з технологічно складних, наукоємких професій та спеціальностей або робітників, діяльність яких пов'язана зі складною організацією праці, як правило, з числа випускників загальноосвітніх шкіл. ВПУ може здійснювати перепідготовку та підвищення кваліфікації працюючих робітників і незайнятого населення.

1.2. Центр професійно-технічної освіти (надалі - Центр) є професійно-технічним навчальним закладом третього атестаційного рівня, що здійснює перепідготовку та підвищення професійної кваліфікації працюючих робітників та молодших спеціалістів, пов'язаних з упровадженням новітніх технологій виробництва чи сфери послуг, з формуванням у них необхідних економічних і організаційно-управлінських знань та комп'ютерної грамотності. Центр може здійснювати підготовку робітників високого рівня кваліфікації з числа випускників загальноосвітніх шкіл, перепідготовку незайнятого населення.

1.3. Основні напрями діяльності ВПУ, Центру, окрім зазначених у пп. 1.1 і 1.2, та їх повноваження визначаються Законами України "Про освіту" ([1060-12](#)), "Про професійно-технічну освіту" ([103/98-ВР](#)), Положенням про професійно-технічний навчальний заклад, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 05.08.98 N 1240 ([1240-98-п](#)).

1.4. Акредитовані ВПУ, Центр можуть присвоювати випускникам третього ступеня професійно-технічної освіти, які завершили повний курс навчання, кваліфікацію "молодший спеціаліст". Присвоєння кваліфікації "молодший спеціаліст" може здійснюватись тільки за напрямами, за якими проводиться підготовка робітників високого рівня кваліфікації.

1.5. ВПУ, Центр діють на підставі статуту, що розробляється відповідно до Законів України "Про освіту" ([1060-12](#)), "Про професійно-технічну освіту" ([103/98-ВР](#)), Положення про професійно-технічний навчальний заклад ([1240-98-п](#)), інших законодавчих і нормативно-правових актів та цього Положення і затверджується засновником. Статут ВПУ, Центру підлягає реєстрації в установленому порядку.

1.6. Засновниками ВПУ, Центру можуть бути центральні та місцеві органи виконавчої влади; підприємства, установи, організації та їх об'єднання незалежно від форм власності та підпорядкування, а також громадяни України.

1.7. ВПУ, Центр розпочинають свою діяльність за наявності ліцензії на право надання освіти відповідного освітньо-кваліфікаційного рівня.

1.8. ВПУ, Центр є юридичними особами, мають самостійний баланс, рахунки в установах банків, штамп, печатку із зображенням Державного герба України і своїм найменуванням.

1.9. ВПУ, Центр можуть мати відділення, філії, навчально-виробничі, навчально-комерційні, соціально-культурні, спортивно-оздоровчі, інші підрозділи та утворювати з юридичними особами комплекси, входити до асоціацій та інших об'єднань юридичних осіб.

1.10. Вимоги цього Положення поширюються на всі ВПУ, Центри, незалежно від форм власності та підпорядкування.

2. Порядок створення, реорганізації і ліквідації ВПУ та Центру

2.1. Створення ВПУ, Центру здійснюється Міністерством освіти і науки України за поданням місцевих органів державної виконавчої влади, міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, корпорацій, об'єднань тощо відповідно до Порядку створення, реорганізації і ліквідації навчально-виховних закладів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 5 квітня 1994 р. N 228 ([228-94-п](#)).

2.2. ВПУ, Центр створюються, як правило, шляхом реорганізації діючих атестованих професійно-технічних навчальних закладів другого атестаційного рівня за результатами експертної оцінки комісії Міністерства освіти і науки України.

2.3. Професійно-технічні навчальні заклади другого атестаційного рівня під час реорганізації у ВПУ, Центр мають відповідати Основним вимогам експертної оцінки готовності переходу професійно-технічного навчального закладу на третій атестаційний рівень (додаються).

2.4. Створення філій та інших відокремлених підрозділів ВПУ, Центру здійснюються в установленому законодавством порядку.

2.5. Ліквідація ВПУ, Центру здійснюється засновником або органом, за рішенням якого їх створено, у порядку, установленому законодавством.

2.6. ВПУ, Центр вважаються створеними, реорганізованими чи ліквідованими з моменту внесення відповідних записів до Державного реєстру закладів освіти.

3. Організація навчального процесу

3.1. Навчальний процес у ВПУ, Центрі здійснюється відповідно до Положення про ступеневу професійно-технічну освіту, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03.06.99 N 956 ([956-99-п](#)), Положення про організацію навчально-виробничого процесу у професійно-технічних навчальних закладах, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 30.05.2006 N 419 ([z0711-06](#)), зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 15.06.2006 за N 711/12585, Порядку надання робочих місць для проходження учнями, слухачами професійно-технічних навчальних закладів виробничого навчання та виробничої практики, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 07.06.99 N 992 ([992-99-п](#)), та інших нормативно-правових актів у галузі професійно-технічної освіти.
{ Пункт 3.1 із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки N 113 ([z0224-09](#)) від 16.02.2009 }

3.2. Прийом громадян до ВПУ, Центру здійснюється відповідно до державного замовлення та угод з юридичними і фізичними особами в порядку, установленому навчальним закладом на підставі Типових правил прийому до професійно-технічних навчальних закладів України, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 06.06.2006 N 441 ([z0790-06](#)), зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 05.07.2006 за N 790/12664.

{ Пункт 3.2 із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки N 113 ([z0224-09](#)) від 16.02.2009 }

3.3. На третій ступінь професійно-технічної освіти зараховуються на основі конкурсного відбору особи з числа кращих щодо оволодіння професією учнів ВПУ, Центру, які завершили навчання на другому ступені й мають повну загальну середню освіту.

3.4. На третій ступінь професійно-технічної освіти можуть прийматися випускники інших професійно-технічних навчальних закладів, працюючі робітники, особи з числа незайнятого населення, які завершили навчання на другому ступені і мають належний рівень кваліфікації з відповідної професії, повну загальну середню освіту та витримали конкурсний відбір.

3.5. Особи, які виявили бажання навчатися на третьому ступені професійно-технічної освіти, подають керівнику ВПУ, Центру відповідну заяву.

3.6. Керівники ВПУ, Центру з метою проведення відбору осіб для навчання на третьому ступені професійно-технічної освіти створюють конкурсну комісію та визначають порядок її роботи.

3.7. Конкурсний відбір осіб на третій ступінь професійно-технічної освіти здійснюється за критеріями, які визначаються ВПУ, Центром за погодженням з місцевим органом управління професійно-технічною освітою і в основі яких мають бути: здібність, старанність та результати навчання на другому ступені.

3.8. Результати конкурсного відбору оформляються протоколом конкурсної комісії і затверджуються наказом керівників ВПУ, Центру.

3.9. Навчальні групи теоретичної підготовки у ВПУ, Центрі комплектуються чисельністю не більше 30 чоловік, а на третьому ступені професійно-технічної освіти не менше 12 чоловік.

Виробниче навчання проводиться у навчальних групах чисельністю не менше 12 чоловік (для професій художніх промислів та ремесел не менше 6 чоловік), а на третьому ступені професійно-технічної освіти не менше 6 чоловік.

У разі організації професійної підготовки, професійно-технічного навчання, перепідготовки та підвищення кваліфікації робітників і молодших спеціалістів понад державне замовлення, що здійснюється за договорами з юридичними та фізичними особами, ВПУ, Центри можуть встановлювати чисельність учнів, слухачів у навчальних групах, нижчу за встановлену.

Навчальні групи для учнів з відповідними вадами розвитку комплектуються згідно з чинним законодавством.

{ Пункт 3.9 в редакції Наказу Міністерства освіти і науки N 113 ([z0224-09](#)) від 16.02.2009 }

3.10. Навчання у ВПУ, Центрі завершується кваліфікаційною атестацією. Кваліфікаційна атестація та присвоєння кваліфікації здійснюються відповідно до Положення про порядок кваліфікаційної атестації та присвоєння кваліфікації особам, які здобувають професійно-технічну освіту, затвердженого наказом Міністерства праці та соціальної політики України і Міністерства освіти України від 31.12.98 N 201/469 ([z0124-99](#)) та зареєстрованого у Мін'юсті України 01.03.99 за N 124/3417, та відповідно до Положення про ступеневу професійно-технічну освіту ([956-99-п](#)).

3.11. Особам, які завершили навчання на другому чи третьому ступені професійно-технічної освіти, успішно пройшли кваліфікаційну атестацію, присвоюється кваліфікація "кваліфікований робітник" з набутої професії відповідного розряду (категорії) та за умови закінчення навчання на третьому ступені професійно-технічної освіти в акредитованому з окремих напрямів (спеціальностей) ВПУ, Центрі – кваліфікація "молодший спеціаліст" і видаються дипломи, зразки яких затверджуються Кабінетом Міністрів України.

3.12. Дипломи встановленого зразка про професійно-технічну освіту з відзнакою видаються особам, які мають не менше 75 відсотків відмінних оцінок з усіх навчальних дисциплін та практичної підготовки, оцінки "добре" з інших дисциплін, оцінки "відмінно" за результатами кваліфікаційної атестації та зразкову поведінку.

3.13. Особам, які не завершили повного курсу навчання і не пройшли кваліфікаційної атестації, видаються довідки установленого зразка.

3.14. Науково-методичне забезпечення навчального процесу у ВПУ, Центрі здійснює методична служба, яка включає педагогічну та науково-методичну ради, предметні, циклові, методичні комісії та інші об'єднання педагогічних працівників.

4. Педагогічні працівники ВПУ, Центру

4.1. Перелік посад педагогічних працівників ВПУ, Центру, їх права, обов'язки, відповідальність та соціальні гарантії визначені Законом України "Про професійно-технічну освіту" ([103/98-ВР](#)), Положенням про професійно-технічний навчальний заклад ([1240-98-п](#)) та іншими нормативно-правовими актами.

4.2. ВПУ, Центр можуть залучати до педагогічної роботи на третьому ступені професійно-технічної освіти спеціалістів виробництва, науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів, науковців на умовах сумісництва чи погодинної оплати праці, у встановленому законодавством порядку.

4.3. Навчання на третьому ступені ВПУ, Центру здійснюють, як правило, викладачі першої та вищої категорії, старші викладачі, викладачі-методисти, майстри виробничого навчання першої категорії.

4.4. Вимоги до педагогічних працівників ВПУ, Центру визначаються кваліфікаційними характеристиками, що затверджуються Міністерством праці та соціальної політики України. Рівень професійної кваліфікації педагогічних працівників, які забезпечують професійно-практичну підготовку, має бути, як правило, вищий від встановленого навчальним планом.

4.5. Для визначення відповідності педагогічних працівників ВПУ, Центру займаним посадам, рівня кваліфікації проводиться їх атестація в порядку, визначеному в Типовому положенні про атестацію педагогічних працівників України, затвердженому наказом Міністерства освіти України від 20.08.93 N 310 ([z0176-93](#)) та зареєстрованому у Мін'юсті України 2.12.93 за N 176.

Рішення атестаційної комісії є підставою для присвоєння педагогічному працівникові відповідної категорії або для звільнення його з роботи в порядку, передбаченому законодавством.

5. Учні, слухачі ВПУ, Центру

5.1. Учні ВПУ, Центру - це випускники основної чи старшої загальноосвітньої школи або особи, які завершили повний курс навчання на другому ступені професійно-технічної освіти, зараховані до цих навчальних закладів для навчання за програмами ступеневої професійно-технічної освіти.

5.2. Слухачі ВПУ, Центру - це особи, зараховані до цих навчальних закладів для навчання за програмами курсової підготовки, перепідготовки чи підвищення кваліфікації.

5.3. Права, соціальні гарантії, обов'язки, відповідальність та заохочення учнів, слухачів ВПУ, Центру визначаються Законами України "Про освіту" ([1060-12](#)), "Про професійно-технічну освіту" ([103/98-ВР](#)), Положенням про професійно-технічний навчальний заклад ([1240-98-п](#)), іншими законодавчими і нормативно-правовими актами та цим Положенням.

5.4. Учні ВПУ, Центру мають право продовжувати навчання на третьому ступені професійно-технічної освіти на основі одержаної раніше кваліфікації з відповідної професії та результатів конкурсного відбору.

6. Управління ВПУ, Центру

6.1. Органи державного управління і самоврядування ВПУ, Центру та їх повноваження визначаються Законом України "Про професійно-технічну освіту" ([103/98-ВР](#)), Положенням про професійно-технічний навчальний заклад ([1240-98-п](#)) та іншими законодавчими і нормативно-правовими актами.

6.2. Керівництво діяльністю державних ВПУ, Центру здійснюють директори, яких призначає Міністерство освіти і науки України, інші центральні органи виконавчої влади, яким підпорядковані ВПУ, Центр.

6.3. Директорами державних ВПУ, Центру призначаються особи, які мають стаж керівної роботи в професійно-технічному навчальному закладі, з якими за результатами конкурсу укладено трудову угоду (контракт) Міністерством освіти і науки України та іншими центральними органами виконавчої влади, яким підпорядковані ВПУ, Центр. Призначення директора на посаду та звільнення з неї здійснюється відповідно до чинного законодавства України.

6.4. Повноваження та обов'язки директорів державних ВПУ, Центру, а також порядок призначення керівників та керівництва ВПУ, Центру іншої форми власності визначаються Законом України "Про професійно-технічну освіту" ([103/98-ВР](#)).

7. Фінансування та матеріально-технічне забезпечення ВПУ, Центру

7.1. Порядок фінансування та матеріально-технічного забезпечення ВПУ, Центру визначаються Законом України "Про професійно-технічну освіту" ([103/98-ВР](#)) та іншими законодавчими і нормативно-правовими актами.

7.2. Фінансування ВПУ, Центру в межах обсягів державного замовлення здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України та бюджету Автономної Республіки Крим на нормативній основі.

7.3. Підготовка робітничих кадрів та молодших спеціалістів понад державне замовлення, а також їх перепідготовка та підвищення кваліфікації здійснюються на кошти юридичних і фізичних осіб.

8. Міжнародне співробітництво

Міжнародне співробітництво та зовнішньоекономічна діяльність ВПУ, Центру здійснюються відповідно до вимог Закону України "Про професійно-технічну освіту" ([103/98-ВР](#)) та інших законодавчих і нормативно-правових актів.

Начальник департаменту розвитку
професійно-технічної освіти

В.В.Томашенко

Начальник департаменту адміністративної
роботи та контролю

А.В.Домашенко

**Основні вимоги
до експертної оцінки готовності переходу
професійно-технічного навчального закладу
на третій атестаційний рівень**

1. Наявність у регіоні потреби в робітниках високого рівня кваліфікації, молодших спеціалістах конкретного професійного напрямку (обґрунтування, замовлення на підготовку).

2. Наявність підготовки (не менше 50 відсотків від контингенту учнів, слухачів) з технологічно складних професій або професій зі складною організацією праці.

3. Високий рівень навчально-виробничої та побутової культури. Відповідність навчальних, навчально-виробничих, побутових та спортивних приміщень, споруд санітарно-гігієнічним нормам.

4. Середньорічний контингент учнів, слухачів повинен скласти не менше 500 чоловік.

5. Наявність навчальних кабінетів, лабораторій, класів, оснащених необхідними засобами навчання та іншими дидактичними матеріалами, що повністю забезпечують виконання навчальних планів та програм з теоретичної та практичної підготовки.

6. Забезпеченість кожної професії (спеціальності) необхідними навчально-виробничими майстернями, лабораторіями, полігонами тощо, оснащеними відповідним навчальним обладнанням, навчально-методичною документацією, дидактичними матеріалами для повного і якісного забезпечення практичної підготовки.

7. Наявність необхідної кількості кабінетів інформатики (комп'ютерних класів), оснащених сучасною комп'ютерною технікою (не менше одного кабінету на 250 учнів, слухачів або одного комп'ютера на 16 чоловік).

8. Забезпечення висококваліфікованими педагогічними кадрами: укомплектованість педагогічними кадрами згідно з вимогами навчальних планів;

всі викладачі та майстри виробничого навчання, які здійснюють професійне навчання, повинні мати кваліфікацію відповідного напрямку;

наявність у 40 відсотків викладачів вищої та першої категорії або звання викладача-методиста чи старшого викладача;

наявність у 90 відсотків майстрів виробничого навчання робітничої кваліфікації, вищої від рівня, установленого навчальними планами.

9. Наявність необхідного бібліотечного фонду, забезпеченість учнів, слухачів (не менше 70 відсотків) підручниками, посібниками, довідковою та іншою літературою.

10. Наявність спортивно-фізкультурної бази та умов позаурочної роботи з учнями, слухачами.

11. Забезпеченість учнів, слухачів належними житлово-побутовими умовами.

12. Високі результати освітньої діяльності:

більше 75 відсотків учнів, слухачів навчаються на "добре" та "відмінно" з виробничого навчання та 50 відсотків - з професійних навчальних дисциплін;

не менше 90 відсотків випускників отримують кваліфікацію, рівень якої вищий або відповідає встановленому навчальними планами;

не менше 50 відсотків випускників отримують кваліфікацію з інтегрованих, технологічно складних професій (спеціальностей) або з професій (спеціальностей) зі складною організацією праці.

13. Участь педагогічного колективу в експериментальній роботі чи розробці навчальних підручників, посібників, довідників, методичних матеріалів тощо.

14. Відсутність (протягом 3 років) серед учнів, слухачів навчального закладу випадків правопорушень (крім випадкових).

15. Високий авторитет та престижність навчального закладу в регіоні.